

Viden om viden i **politiske** beslutninger?

DES-årsmøde | 14. september 2018

Program for session:

1. Temperaturen på (debatten om) politikudvikling
2. Hvad driver samfundsudvikling?
3. Hvorfor er evidens vigtigt?
4. Hvordan styrkes videnanvendelsen?

Evidensbaseret politik eller politisk baseret evidens?

Evidensbaseret forskning er blevet et politisk værktøj, men hvis et samfund ikke skal falde tilbage på dogmatisme, hvor magt og sandhed følger hinanden, må der bevares en arbejdsdeling mellem kendsgerninger og værdier

Den fare kan DF's finansordfører, Rene Christensen, også se. Men der er også muligheder i sammenligninger: »Det er ikke interessant for os at udstille kommuner. Men det er interessant at få et vidensgrundlag til at gøre tingene anderledes«.

REDAKTIONEN ANBEFALER:

DANMARK

Sådan vil regeringen skrue på den offentlige sektor

LÆS MERE:

→ **I Statsministeriet sidder regeringens øverste ministre og lægger sidste hånd på en reform af den offentlige sektor**

Torsdag 23. februar 2017

→ **Giver det mening, at vi alle hele tiden skal evalueres, måles og vejes?**

Søndag 5. juni 2016

Med udgangspunkt i dansk og international forskning har jeg undersøgt, hvad vi ved om evalueringers bidrag til en ny og bedre verden. Resultatet er publiceret i tidsskriftet *Samfundsøkonomen* og er noget

forstemmende: Vi ved så godt som intet om evalueringernes konsekvenser for de evaluerede aktiviteter.

Giver det mening, at vi alle hele tiden skal evalueres, måles og vejes?

Vi bruger millioner på evalueringer af alt og alle, men vi aner ikke, om det har nogen effekt.

●●○○ OISTER 22.55 74%
politiken.dk

organisationer. Mit simple spørgsmål er så bare: Hvorfor dokumenterer I det så ikke?

Jeg er også blevet mødt med det klassiske ad absurdum-argument: 'Er det så bedre helt at lade være med at evaluere?'. Men problemet er jo netop, at det kan jeg hverken svare ja eller nej til. Det er jo netop det, som vi mangler viden om. Og det er den viden, jeg efterlyser, at man mere systematisk søger at indsamle.

Her står vi imidlertid med det

grundproblem, at vi mangler metoder til at påvise, at evalueringer rent faktisk gavner driften. Skudsikker evidens ville kræve, at vi tænker evalueringerne væk og så ser på, hvordan verden ville have set ud uden en evaluering. Det er ikke let.

KLUMME: MODERNE MENNESKER

Svend Brinkmann: Peter Skaarup fra DF kunne have gavn af lidt elementær viden om det menneskelige følelsesliv

Hvis politik skal bygges på følelser og mavefornemmelser snarere end kendsgerninger, handler det ikke længere om at argumentere sagligt og overbevise vælgerne om, at man har en god sag, men derimod om at appellere til deres umiddelbare synsninger og overtale dem til at stemme på én, skriver Svend Brinkmann i sin klumme.

Her er et par citater fra interviewet: »Jeg mener, at fakta er underordnet vores holdninger og følelser«, sagde Skaarup og ytrede et ønske om, at »det ville være fint med nogle diskussioner på et ikkefaktuelt grundlag«. Endelig medgav han, at »fakta er interessant og et vigtigt begreb«, men tilføjede højst besynderligt, at »det ikke nødvendigvis er sandheden«.

→ [Læs hele inter](#)

»Fakta er unde
holdninger og

FÅ KULTUREN

Danmarks bedste kt
vigtigste historier for
filr

Indtast din email

Ja tak. Politiken må lej
nyheder, tilbud om gra
mail, sms og telefon. J

 Politikens opslag

Det farlige i Skaarups synspunkter er knyttet til hans reduktion af den politiske proces til en form for forførelse. Hvis politik skal

bygges på følelser og mavefornemmelser snarere end kendsgerninger, handler det ikke længere om at argumentere sagligt og overbevise vælgerne om, at man har en god sag, men derimod om at appellere til deres umiddelbare synsninger og overtale dem til at stemme på én. Det er tæt på definitionen af demagogi: forførelse af folk gennem anvendelse af følelsesbetonet retorik.

M

Ministerierne inddrager ikke forskning i lovgivningen i samme omfang, som lande vi normalt sammenligner os med. Det viser en rapport fra Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd

Når politikere og embedsfolk i ministerierne arbejder på nye love, så lytter de mindre til forskning end politikere og embedsfolk i lande, som vi ofte sammenligner os med. Den viden, som forskere på landets universiteter har samlet, bliver derfor tit glemt, når det kommer til lovgivningsarbejdet. Det siger Jens Oddershede tidligere rektor på Syddansk Universitet og nuværende formand for [Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd \(DFIR\)](#).

– Den viden, man som skatteyder har betalt for, bruger man ikke, når man skal lave politik. Man bruger de holdninger, som man har til at danne politik – det skal man selvfølgelig gøre – men man får ikke set, hvordan det ser ud, hvis man nu også inddrager fakta, siger han.

“ *... forskningsbaseret vejledning i det politiske arbejde i Danmark foregår meget mere sporadisk. Forskningen indgår til tider, men ikke altid.*

”

3. Kildekritik: Præmisser lægges åbent frem, så læserne selv kan drage konklusioner. For os på Politiken udgør disse publicistiske grundværdier det bedste værn mod en global tendens, hvor en præsident kan blive valgt på alternative fakta spredt via en twitterkonto. Og hvor udokumenterede oplysninger på sociale medier kan tvinge Frankrigs måske kommende præsident Emmanuel Macron til at benægte, at han lever et homoseksuelt dobbeltliv.

••••• OISTER 13.12 100 %
mm.dk

29. maj 2017

Videnskabens autoritet er under pres

Sundheds- og vaccineskipsissen i Danmark breder sig som det klareste eksempel på, at danskerne har mistet tillid til forskere, læger og andre videnskabelige autoriteter. Men tilliden kan genvindes, siger professor i videnskabskommunikation.

David Budtz Pedersen tilføjer, at også politikere bidrager til at undergrave eller fordreje videnskabelige undersøgelser eller ekspertudsagn for at få virkeligheden til at passe med deres argumenter. Det er der både eksempler på herhjemme, hvor især Anders Fogh Rasmussen blev kendt for sin kritik af "smagsdommere" i forsøget på at bane vejen for sin egen politik, men det sker også internationalt i en endnu større skala, siger han.

"Der er politikere, der spekulerer i en polarisering og en øget folkelig skepsis over for vidensautoriteter. Især internationalt sker der et aggressivt forsøg på at udfordre det etablerede vidensmonopol. Når journalister og forskere gør opmærksom på, at et politisk forslag ikke er realiserbart, er i strid med konventioner eller hviler på et forkert grundlag, irriterer det politikerne. Deres modtræk er at angribe medierne og forskerne, som det eksempelvis er forsøgt af Nigel Farage, Donald Trump og Viktor Orbán," siger David Budtz Pedersen og peger på, at populistiske ledere nemmere kan overtage magten, når tilliden til uafhængige vidensinstitutioner går tabt.

Genvind tilliden

Alligevel betegner David Budtz Pedersen sig selv som videnskabelig optimist. Forskere, universiteter og myndigheder kan genetablere befolkningens tillid, hvis de i højere grad

"Der findes jo ikke noget felt, hvor alle fagfolk i verden er helt enige, og det kan vi jo heller ikke vente på, at de bliver. Ellers kommer man ingen vegne. Vi skal være bedre til at fortælle, hvad det er for nogle metoder, der gør, at vi i Sundhedsstyrelsen ved, at vi står med ret sikker viden."

29. maj 2017

MM MENER

Opråb til forskerne

Stop den politiske gidseltagning af forskningen. Hav modet til at sige fra over for manipulation, misbrug af forskning og udeladelse af vigtige nuancer. Mandag Morgen lægger gerne spalter til den kampplads.

UDSKRIV ARTIKEL

Mens politikerne og medierne desværre for længst har mistet tillid og troværdighed i befolkningen og endnu ikke har fundet formelen til at gøre noget ved det, så tyder meget på, at videnskaben og forskerne er på vej i samme beklagelige retning. På vej til at miste autoriteten og integriteten. Den udbredte skepsis over for medierne og politikerne er også ved at ramme de

Den ene handler om fænomenet 'elitemobning', som dyrkes af populismens politikere, der tror, man kan vinde folkets gunst ved at skabe et politisk modsætningsforhold til alle autoriteter, benægte dokumenteret viden og latterliggøre faglige kompetencer for så i stedet at fremhæve den folkelige sunde sans, den berømte mavefornemmelse, jordforbindelsen til det rette virkelighed og snusfornuften over alt andet. Et velfungerende demokrati bruger ikke sin elite som prygelknabe men som en uundværlig ressource til at træffe de rigtige beslutninger på et oplyst grundlag og med de videnskabelige forbehold, som hører til. Et velfungerende demokrati skaber ikke kløfter, men bygger broer af gensidig respekt.

Den anden årsag handler om misbruget af videnskaben, forskningen, analyserne og dokumentationen til via et selektivt udvalg lige præcis at fremme et bestemt politisk synspunkt, som man gerne vil have til at se bedre ud, ved at låne autoritet fra forskningen. Det er ikke usædvanligt at se to politikere bruge hver deres fortolkning af en tilgængelig forskning eller tilgængelige taldokumentationer til at smykke hver deres politiske initiativ. I et selektivt udvalg og uden de forskningsmæssige forbehold og tvivlsspørgsmål, som ofte ryger af i svinget, så er videnskaben blevet en del af den politiske kampplads, som professor i idéhistorie ved Aarhus Universitet Mikkel Thorup meget præcist formulerer det i dette nummer af Mandag

Den tredje årsag er den journalistiske formidling, som helt bevidstløst jagter konfrontationen mellem to synspunkter uden at holde udsagnenes tyngde og værdi op imod hinanden. Det er et

signal til befolkningen om, at alle oplysninger og synspunkter er lige værdifulde, sande og troværdige. Hvad de ikke er. Det bidrager ikke til at højne folkeoplysningen, men snarere til at øge forvirringen. Men konfrontationen er bedre tv, end at journalisten skal påtage sig rollen og ansvaret for at efterprøve udsagnene.

Det må være mediernes opgave at prøve at skabe klarhed over, hvad vi rent faktisk ved, og hvem

•••• OISTER 13.17 100%
mm.dk

Den fjerde årsag handler om forskningen selv, som lader sig misbruge til at være kanonføde i den nye politiske virkelighed og den nye

mediemæssige virkelighed. Ekspertene indkaldes her og der og alle vegne til at tolke ting og begivenheder, vi ikke forstår eller gerne vil have et perspektiv på, der ligner en videnskabelig tolkning. Men meget ofte deltager forskerne og eksperterne i indslag og nyheder, hvor det i højere grad er personlige tolkninger og erfaringer af mere generel karakter end eksakt viden, der bygges på.

19.30 76 % b.dk

Berlingske

POLITIKO

Thomas Larsen FØLG

Det var et befriende klart budskab, som for få dage siden kom fra KL-formand Martin Damm (V), da han i Berlingske kom med denne appel:

»Vi burde sætte en tændstik til det hele og begynde forfra.«

Det, der burde sættes i brand, var reglerne på beskæftigelsesområdet. De er blevet så omfattende, at de fylder 30.000 sider (!) som ingen har en kinamands chance for at kunne overskue, og som i værste fald modarbejder indsatsen med at hjælpe ledige i job.

»Det er simpelthen stukket af fra os,« konstaterede KL-formanden.

LÆS OGSÅ
Opgør med 30.000 siders regler: »Vi burde sætte en tændstik til det hele og begynde forfra«

ANDRE LÆSER OGSÅ: Millionæren Martin Thorborg boede fire å... X

19.31 76 % videnskab.dk

Del

29 april 2017 **KOMMUNIKATION & MEDIER**

»Gluten er gift,« »HPV vaccinen er farlig,«
»Landbrugspakken skader miljøet.« Det vælter konstant ind over os med forskningsbaserede budskaber. I medierne, på Facebook og alle mulige andre steder får vi viden smidt i hovedet, som skal overbevise os om noget.

Men hvad er rigtigt i en post-faktuel verden? Er al viden fra forskningen lige meget værd? Og hvis ikke, hvordan kan jeg så finde ud af, hvad jeg kan og ikke kan stole på?

Spørgsmål til dig:

- Er **vidensamfundet** udfordret? – hvorfor?
- Bør vi sætte en tændstik til det hele og starte forfra?

Det sidste først:

Konklusionen lyder:

- Videnanvendelse kan måles
- Viden anvendes
- Viden kan anvendes mere/bedre – for at forbedre samfundet

Vores samfund(sudvikling):

- Repræsentativt demokrati + Ministerstyre
- Politiske beslutningsprocesser og forhandlinger

De store spørgsmål:

- Hvad er viden?
- Hvad er videnskab?
- Hvad er videnanvendelse?

De(t) store spørgsmål:

- Hvilken rolle spiller evidens i moderne politikudvikling, og hvordan kan samspillet mellem videnskab og politik forbedres?

Baggrund og motivation:

- Gode beslutninger
- Investeringer i forskning og evalueringer
- Svært at måle

Måling som forudsætning for forbedring:

- Traditionelle metoder
- Et nyt måleinstrument

The DoKU-scale:

- 4 analytiske trin
- 3 led i kvantificering
- Metodetriangulering: Stort N + tidsserie
- Sammenligning og forklaring

The DoKU-scale:

- Formel:

$$\text{DoKU-value} = A+B*C$$

A denotes decision prompting,

B denotes direction of the knowledge-policy link, and

C denotes the degree of knowledge-policy correlation.

The DoKU-scale:

- Formel:

$$DoKU\text{-value} = \left(\frac{a_1 + a_2 + (\dots) + a_n}{n} \right) + \left(\frac{(b_1 * c_1) + (b_2 * c_2) + (\dots) + (b_n * c_n)}{n} \right)$$

a_n denotes whether the evaluation was decision prompting on topic n , and

b_n denotes the direction of the knowledge-policy link on topic n ,

c_n denotes the strength of the knowledge-policy correlation on topic n , and

n denotes the number of topics included in an evaluation.

Foreløbige studier:

- 54 evalueringer (pesticider)
- 1023 abstracts (pesticider; grøn energi; vandløb; CO2)
- Interviews med 8 politiske ordførere

Første studie:

Developing and Testing a New Measurement Instrument for Documenting Instrumental Knowledge Utilization - The Degrees of Knowledge Utilization (DoKU) Scale

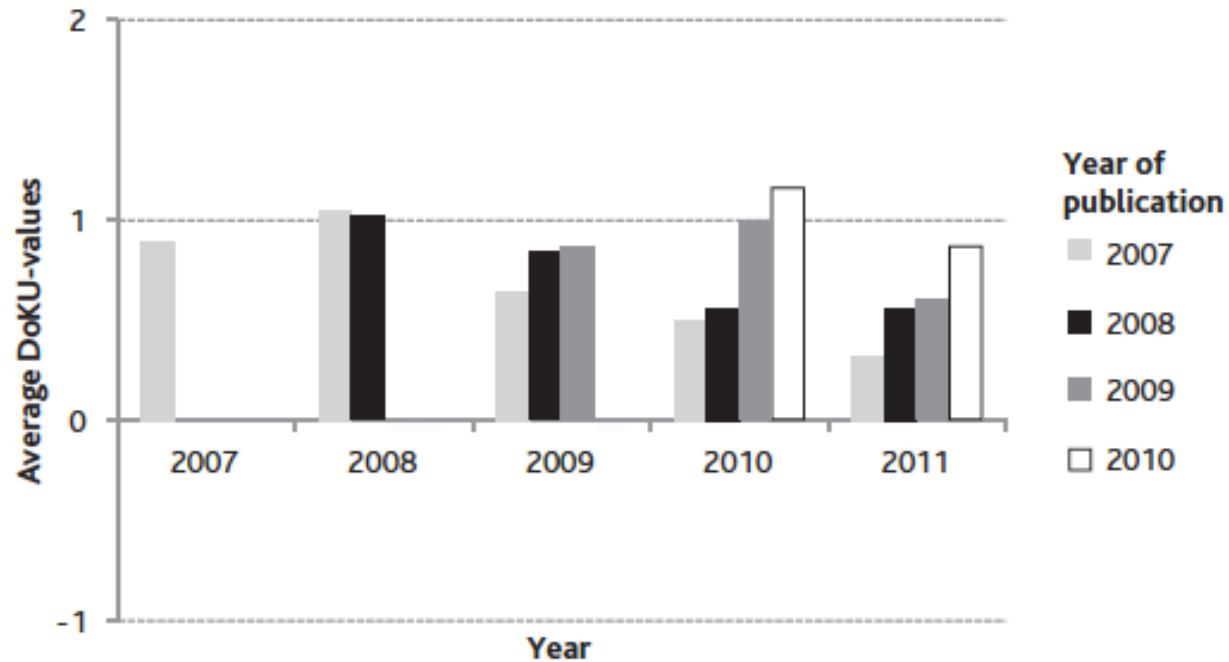
(Evidence & Policy, 2017)

Resultater:

Figure 1: Average DoKU-values, separated according to year

Table 4: Explaining degrees of knowledge utilization (DoKU-values) through OLS regression analysis

	Model 1	Model 2
	**	
Theory-driven	0.135** (0.056)	0.123** (0.049)
Ex-ante orientation	-0.108*** (0.034)	-0.067** (0.031)
Private orderer	0.057 (0.037)	0.03 (0.033)
Private evaluator	-0.061 (0.042)	-0.035 (0.038)
Year of publication:		
2007	-0.088** (0.044)	-0.012 (0.039)
2008	-0.045 (0.039)	-0.028 (0.034)
2009	-0.131*** (0.047)	-0.047 (0.042)
2010	Reference	Reference
Constant	0.44*** (0.045)	0.361*** (0.04)
R ² / Adjusted R ²	0.295 / 0.187	0.161 / 0.034
N	54	54

***,**,*: P<0.01;0.05;0.10; two-sided test of significance; unstandardised regression coefficient; standard error in parenthesis

Tests of significance for categorical variables, and for models, based on the F-test

Model 1: Dependent variable: DoKU-values for year t_0

Model 2: Dependent variable: The sum of DoKU-values for year t_0 and t_1

Since bivariat coefficients contribute no new knowledge they are left out

Andet studie:

Testing Whether Adaptation to Use Increases Degrees of Instrumental Knowledge Utilization from Evaluation Reports

(Journal of Applied Social Science, 2018)

Table 2. Explaining Degrees of Instrumental Knowledge Utilization (DoKU-values) through OLS-Regression Analysis.

	Model 1**	Model 2
Theory-driven	0.146** (0.056)	0.135** (0.059)
Adaptation	-0.03 (0.102)	-0.035 (0.09)
Ex ante orientation	-0.107*** (0.035)	-0.065** (0.031)
Private orderer	0.054 (0.039)	0.026 (0.035)
Private evaluator	-0.066 (0.046)	-0.041 (0.041)
Year of publication		
2007	-0.089* (0.044)	-0.013 (0.039)
2008	-0.042 (0.040)	-0.025 (0.035)
2009	-0.132*** (0.047)	-0.047 (0.042)
2010	Reference	Reference
Constant	0.456*** (0.07)	0.379*** (0.063)
R ² /Adjusted R ²	.296/.171	.164/.015
N	54	54

Note. Unstandardized regression coefficients; standard error in parenthesis. Tests of significance for categorical variables, and for models, based on the F test. Model 1: Dependent variable: DoKU-value for year t_0 . Model 2: dependent variable = the sum of DoKU-values for year t_0 and t_1 . Because bivariate coefficients contribute no new knowledge, they are left out. DoKU = Degrees of Knowledge Utilization; OLS = ordinary least squares.

* $p < .10$. ** $p < .05$. *** $p < .01$; two-sided test of significance.

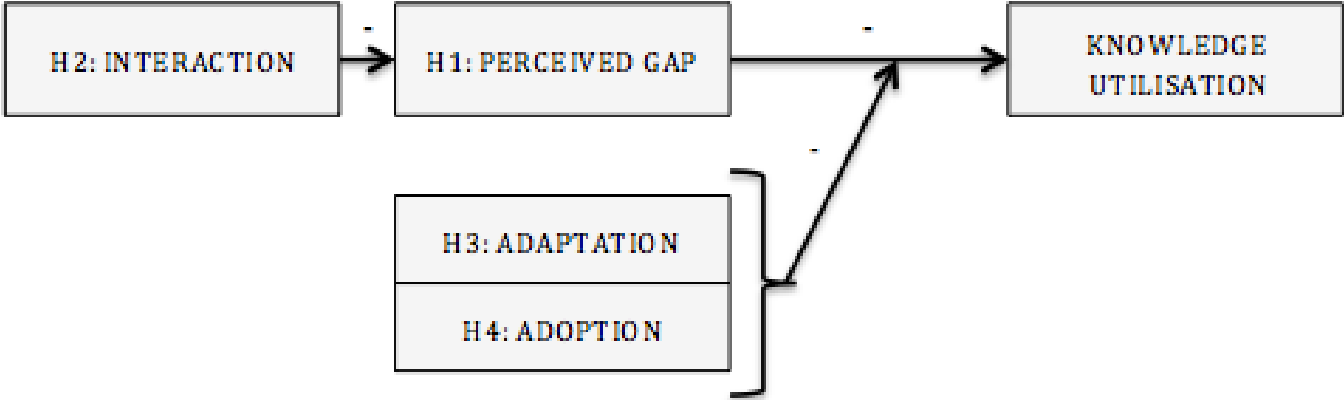
Tredje studie:

Finding micro-level empirical support for the macro-level two-communities metaphor in a Danish context – interaction lowers the perceived distance between politicians and researchers thus increasing the degree of instrumental knowledge utilisation

(Forthcoming)

Figure 1: Expected relationship between variables influencing the degree of instrumental knowledge utilisation

Yderligere studier:

1. *Documenting use of research-based evidence in political decision-making across four Danish political subsystems*
2. *Designed to validly analyze varying degrees of instrumental knowledge utilisation across political subsystems*
3. *Testing the explanatory power of structure- and actor-based factors on degrees of instrumental knowledge utilisation*
4. *The role of special interests in fostering – biased? – utilisation of research-based knowledge in political decision-making*

Where do we stand?

- Institutioner udfordres
- Demokratier udfordres
- Cyber security
- Fake news
- ...meget går godt

Hvorfor siger vi, vi vil have sandheden, når vi vælger løgnere som ledere? spørger @campbellclaret #djoefforum

27/04/2017 17:33

1 RETWEET 1 LIKE

Tweet dit svar

Hjem

Udforsk

Meddelelser

Beskeder

••••• OISTER

17.48

↑ 26 %

Tweet

Djøf @djoef

Uden minimum af fakta, intet demokrati! #postfaktueltsamfund #djoefforum

27/04/2017 17:12

••••• OISTER

17.50

↑ 25 %

Tweet

Djøf @djoef

Hvis fakta ikke har autoritet, kan vi ikke løse reelle problemer som fx

klimaforandringer

#postfaktueltsamfund #djoefforum

27/04/2017 17:11

1 RETWEET 2 LIKES

Donald J. Trump
@realDonaldTrump

24 Jun

Just arrived in Scotland. Place is going wild over the vote. They took their country back, just like we will take America back. No games!

Nate Gilbert
@NateGilbert

 Follow

@realDonaldTrump the country literally voted almost unanimously to stay but hey what are facts to you, right?

11:22 AM - 24 Jun 2016

1,163

5,749

Det postfaktuelle, antividenskabelige samfund, hvor vi skaber hver vores egne virkelighedsopfattelser og vælger vores egne fakta, har nogle store omkostninger. Et demokrati, der ikke bygger på forskellige politiske ideer og ideologier, men på at politikerne vælger hver deres udsnit af videnskaben og forskningen til at fremme deres enkeltsager, tager videnskaben som gidsel. Det er på ingen måde acceptabelt.

Lisbeth Knudsen: Hjælp vi drukner – i debatter om ”fake news”

OPINION

Lisbeth Knudsen

2. juni 2017 kl. 11:30 | 1 kommentar

Årets folkemøde på Bornholm er ramt af en bølge af ’fake news’, skriver Lisbeth Knudsen. (Foto: Nils Meilvang/Scanpix)

KLUMME: Der er så meget retorisk misbrug og mangel på indsigt i, hvad ”fake news” egentlig er, at det kræver en oplysningskampagne i sig selv at

Mail 13.14 92 %
altinget.dk

KLUMME: Der er så meget retorisk misbrug og mangel på indsigt i, hvad "fake news" egentlig er, at det kræver en oplysningskampagne i sig selv at hitte rede i, skriver Lisbeth Knudsen, der har spottet 28 arrangementer til Folkemødet, der omhandler "fake news".

Mail 13.16 92 %
altinget.dk

Lad os prøve med lidt begrebsafklaring på skalaen fra total falsk til total sandt:

Der er indhold, som er fuldstændig falsk.

Der er billeder, som er fuldstændig falske.

Der er indhold, som delvis er baseret på sandhed og delvis på løgn.

Der er indhold, som er sandt, men taget ud af en kontekst og sat ind i en helt anden sammenhæng.

Det er løgn viderebragt ubevidst uden at tjekke.

Der er falske nyheder bragt videre for at tjene penge.

Der er falske nyheder bragt videre for at tjene et politisk formål.

Der er sande nyheder, som bliver bragt ud af proportion og dermed bliver falske.

Der er fejl skabt af journalister, som videreformidles som sandhed.

Der er redaktionelt indhold, som bliver ændret på de sociale medier til fejlagtigt indhold.

Der er indhold og fakta, som politikerne ikke kan lide, og som derfor bliver kaldt "fake news".

Der er satire

Forsker: Vores klimapolitik er ineffektiv og selvmodsigende

DEBAT 3. juni 2017 kl. 6:00 | 3 kommentarer

Verdensledere samlet til COP21 i Paris i 2015. (Foto: Berit Roald/Scanpix)

DEBAT: Vores klimapolitik er baseret på markedskræfter frem for regler og forbud. Og så længe politikerne er overbeviste om, at markedet er det mest effektive redskab til at drive den grønne omstilling fremad, vil

Forskere: Videnskab skal hurtigere blive til politik

FN's lange række af ineffektive klimatopmøder er et af mange eksempler på, at forskernes advarsler om miljøproblemer kan være årtier om at blive implementeret i politik.

Videnskab.dks opslag 30 13

Synes godt om Kommenter Del

Afrunding:

- Spørgsmål?
- Tak for i dag

